РАССМОТРЕНО
Руководитель ШМО
Магомедова А.А.

УТВЕРЖДЕНО
И.о. директора школы
Идрисов.Р.Л
Приказ №32 от 31.08.2023г.

Рабочая программа

по родному языку для 5-9 класса

ГКОУ РД «Новохелетуринская СОШ Ботлихского района»

с. Новохелетури

Программаялъе баян

Программа хIадур гъабуна Аслияб школалда лъай кьеялъул федералияб пачалихъияб стандартги цIалул предметазе гIуцIарал мисалиял программабиги кьочIое росун.

Пограммаялъ аслияб школалда стандарталъ бихьизабураб авар мацIмалъиялъул мурадалда рекъон стандарталъул хIасил рагъула ва рагIа-ракьан бахъун мухIканлъизабула, гьединго цIалул предметалдалъун цIалдохъабазе лъай ва тарбия кьеялъул нух бихьизабула.

Программа ккола мисалияб, ва гьеб хIисабалде босула авар мацIалъул программаби ва учебникал хIадур гьарулел автораз, ай гьелъул кьучIалда гIуцIизе бегьула авторазул программаби ва цIалул тIахьал.

Гьелда тIадеги, программаялда кьун буго щуабилеб классалъе гIуцIараб предметалъул тематикияб план. Гьелъ кумек гьабула *Авар мацI* абураб М.М. МуртазгIалиевасул, А.М. МуртазгIалиевасул 5 классалъул учебникалдаса пайда босизе. Мисалияб программаялда цадахъ предметалъул тематикияб план мугIалимас кьочIое босула, авар мацIалъул курсалъул хIалтIул программаби ва лъагIалил тематикиял планал хъвалаго.

Аслияб школалда авар мацI лъазабула гьал хадусел аслиял мурадаздещвезе:

- маданияталъул бутIа хIисабалда мацIалдехун хIакъикъияб, бичIчIи бугеб бербалагьи гьаби;

- обществоялъ къабул гьабурал рухIиялгин эстетикиял нормаби лъазариялъеги, инсанасул гIумруялъул киналго рахъазул хIакъалъулъ лъай щвезабиялъеги, цоцазулгун гьаркьоблъи (ай бухьен) гьабиялъеги рахьдал мацIалъ квербакъулеблъи бичIчIи;

- рахьдал мацIалъул эстетикияб бечелъи (ай рахьдал мацIалъул берцинлъи, гьайбатлъи, чIурканлъи) бичIчIи;

- щибаб къойилаб гIумруялъульги цIалульги хIалтIизабизе бажарулеб куцалда рахьдал мацI лъазаби; калам камиллъизабизе, каламалдалъун цоцада ричIчIизе ва цоцада гьоркьоб бухьен чIезабизе бугеб бажари цебетIезаби;

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял хIалтIаби гьаризе гъваридго лъай (ай мурад лъезеги, план гIуцIизеги, жиндирго каламалда хадуб халккезеги, каламалъулъ риччарал гъалатIал ритIизаризеги бажари).

Рахьдал мацI лъазабиялда церечIарал масъалабилъун ккола:

- батIи-батIиял лингвистиял словараздаса ва цогидалги источниказдаса къваригIарал баянал роси ва гьел кьучIдасанго хиси;

- мацIалъул гIуцIиялъул ва гьеб дандекколеб куцалъ хIалтIизабиялъул, гьелъул стилистикияб рахъалъ бугеб бечелъиялъул ва литературияб мацIалъул аслиял нормабазул хIакъалъулъ щулияб лъай щвей;

- мацIалъулъ кколел хиса-басиязе къимат кьезе, гьезул анализ гьабизе, гьел дандеквезе, ратIарахъизе ва тIелазде рикьизе бугеб бажари цебетIезаби;

- кIалзул ва хъвавул каламалъул культура, каламалъул аслиял тайпаби, батIи-батIияб ахIвал-хIалалъулъ мацI хIалтIизабиялъул къагIидаби, каламалъул этикаялъул нормаби щулаго лъазари;

- активияб ва тIатине бегьулеб (потенциалияб) рагIабазул нахърател бечелъизаби;

- каламалъулъ хIалтIизабулеб грамматика къадаралъул, объёмалъул рахъалъ кIодо гьаби;

- цIалиялда хурхарал хIалтIаби гьарулаго, щвараб лъаялдаса ва лъугьараб бажариялдаса пайда босизе бугеб махщел камиллъизаби.

Курсалъул гIаммаб характеристика

Аслияб школалда авар мацIалъул курс буссун буго метапредметиял ва предметиял хIасилал тIуразариялде. Гьединаб мурадалде щола цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизеги, рахьдал мацIги, культураги щвалде щун лъаялъ. ЦIалдохъабазда гъваридго лъазе ккола кIалзул ва хъвавул каламалъул культура, каламалъул аслиял тайпаби, гьезда бажаризе ккола гIумруялъулъ кIвар бугел бакIазда мацIалдаса пайда босизе. Гьезие щвезе ккола жамгIияб бечелъи ва мацIалъул система хIисабалда мацIалъулги, гьелъул гIуцIиялъулги, гьеб цебетIезабиялъулги хIакъалъулъ чара гьечIого

къваригIарал баянал; гьезда щулаго лъазе ккола авар литературияб мацIалъуласлиял нормаби, цIалдохъабазул калам бечелъизе ккола грамматикияб гIуцIиялъул ва рагIабазул нахърателалъул рахъалъги; гьезда бажаризе ккола батIи-батIиял лингвистиял словараздаса пайда босизеги, мацIалъулъ ккола хиса-басиязе къимат кьезеги, гьезул анализ гьабизеги. ЦIалдохъабазда бичIчIизе ккола мацI миллияб культура загьир гьабулеб формабазул цояб кколеблъи, мацIалдаги тарихалдаги гьоркьоб бугеб бухьен ва рахьдал мацIалъул миллиябгин культураялъул хаслъи; гьезда лъазе ккола каламалъул этикаялъул нормаби ва лъилгунниги гьоркьоблъи гьабиялъул культураги.

Лъай бугев цIалдохъанлъун вахъизе кумек гьабула метапредметиял статус бугел гьал хадусел хIалтIабаз:

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял коммуникативиял хIалтIаби (каламалъул батIи-батIиял тайпаби лъазе, гIел бащадазулгунги цIикIкIаразулгунги пайдаяб калам (гара-чIвари) гьабизе; кIалзул ва хъвавул калам лъикI бичIчIизе, лъураб суалалда тIасан тIубанго, битIун, дурусго ва пасихIго жиндирго пикру загьир гьабизе, хурхен гьабулаго, хъвавул ва кIалзул каламалъул аслиял нормаби ва каламалъул этикаялъул къагIидаби цIунизе ва гь.ц.);

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял нахъгIунтIиялъулал хIалтIаби (суалалъе къокъго ва мухIканго баян кьезе, далил бачун бихьизабизе, жиндирго хасаб пикру загьир гьабизе; жиндирго ритIухълъи хIужжабаздалъун чIезабизе; батIи-батIиял источниказдаса чара гьечIого къваригIараб информация босизе; аслияб информация аслияб гурелдаса батIабахъизе; коммуникативияб мурадалда бан, цIалиялъул тайпа тIасабищулаго, цIалиялъул мурад бичIчIизе, информация балагьиялъул методал хIалтIизаризе; информация цIидасан къачIазе, системаялде бачине вабатIи-батIиял къагIидабаздалъун бихьизабизе ва гь.ц.);

цIалиялда хурхарал батIи-батIиял регулятивиял хIалтIаби: (жинца гьабулеб хIалтIул мурад лъезе ва гьелъие баян кьезе; гьабулеб хIалтIул

тартибалъул план гьабизе ва нагагь хIажалъани гьеб хисизабизе; гьабураб хIалтIул жинцаго хал гьабизе, гьелъие къимат кьезе ва гь.ц.);

Гьеб хIалалда, авар мацIалъул курсалъул аслияб куцалда кIвар буссун буго литературияб мацIалъул нормабиги лъалев, жиндирго пикру ва рекIел хIал эркенго кIалзул ва хъвавул формаялда загьир гьабизеги бажарулев, цогидазда кIалъалаго этикиял нормабиги цIунизе лъалев тарбия щварав инсан гIезавиялде.

Авар мацIалъул курс цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизеги, рахьдал мацIги, культураги щвалде щун лъаялъул мурадалде буссараб букIин бихьизабулеб буго гьеб курсалъул гIуцIиялъги. Гьениб кьураб материал бикьун буго лъабго бутIаялде.

ТIоцебесеб бутIаялда кьун буго цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизе ругьун гьариялъул материал. Гьеб бутIаги гIуцIун буго гьал хадусел разделалдасан: «Калам ва калам гьаби», «Калам хIалтIизаби», «Текст», «МацIалъул функция».

КIиабилеб бутIаялда кьураб материалалъ цIалдохъабазе мацI лъазабизе кумек гьабула. Гьеб бутIаялда гъорлъе уна гьал хадусел разделал: «МацIалъул хIакъалъулъ гIаммаб баян», «Фонетика ва орфоэпия. Графика», «Морфемика ва рагIи лъугьин», «Лексика ва фразеология», «Морфология», «Синтаксис», «БитIунхъвай: орфография ва пунктуация».

Лъабабилеб бутIаялда кьун буго «МацI ва культура» абураб раздел. Гьелъ рес кьола тарихалда ва культураялда мацIалъул бугеб бухьен тIатинабизе.

Рахьдал мацI лъазабулаго, тIадехун рихьизарурал бутIабазулъ кьураб материалалда гьоркьоб щулияб бухьен букIине ккола. Масала, курсалъул разделал малъулаго, гьезул щибалда жаниб бугеб грамматикияб материаллъазабиялда цадахъ цIалдохъабаз хIаракат бахъула калам камиллъизабизеги, цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизе бугеб бажарицебетIезабизеги, миллиябгин культурияб бечелъи хIисабалда рахьдал мацIалъул хIакъалъулъ бугеб бичIчIи гъварилъизабизеги.

ЦIалул планалда авар мацIалъ ккураб бакI

Аслияб школалда авар мацI лъазабизе бихьизабун буго кинабниги 348 сагIат. Гьезда гьоркьоса 5 – 8 классазда 70 – 70 сагIат (анкьида жаниб 2 сагIат, 35 цIалул анкь), 9 классалда 68 сагIат (анкьида жаниб 2 сагIат, 34 цIалул анкь) кьун буго.

Хурхен гьабиялъулаб мурадалде руссарал жакъа къоялъул тIалабазда рекъон рахьдал мацI лъазабулаго, программаялъ мацIалъул, стилистикияб яги цогидаб лингвистияб анализалъе батIи-батIиял жанразул текстазуланализ хIисабалде босун буго. Калам цебетIезабиялъе кIудияб кумек гьабула гьал хадур рехсарал хIалтIабаз: цIалараб яги рагIараб жоялъул хIасил бицин, реферат хъвай, тезисал гIуцIи, изложение, гьитIинабго сочинение хъвай ва гьел гурел цогидалги творческиял тIадкъаял тIурай.

Авар мацI малъиялъул формаби:

Лъайгун тарбия кьеялъул ва цIалдохъабазул гIакълу цIубазабиялъул масъалаби аслияб къагIидаялъ тIуразарула дарсида. Цебе лъураб мурадалда бан пайда босизе бегьула дарсил гьал хадусел тайпабаздаса:

цоцалъ жубараб дарс, гара-чIвариялъул (накъит гьабиялъул) дарс, щвараблъай такрар гьабиялъул яги гIаммлъизабиялъул дарс, цIех-рех гьабиялъул дарс, лекциялъул дарс, семинаралъул дарс, практикумалъул дарс, калам цебетIезабиялъул дарс.

Авар мацI малъиялъул методал ва къагIидаби:

- малъараб материал гIаммлъизабизе накъит гьаби;
- разборалъул батIи-батIиял тайпаби (фонетикияб, лексикияб, рагIул гIуцIиялъул (морфемияб), морфологияб, синтаксисияб ва гь.ц.);
- тексталъул анализалда, гьеб цIидасан къачIаялда бухьарал хIалтIабазул тайпаби;
- батIи-батIиял жанразул авторасулал текстал гIуцIи;
- сверухъ ругезул каламалда хадуб халкквей, мугIалимасул тIадкъаялда рекъон хадуб пайда босизе къваригIараб материал бакIари;

- гIатIидго, къокъго яги тIасабищун изложение хъвай;

- сочинениял тIоритIи (жиндирго пикру загьир гьабун, сураталда вакьураб сюжеталда тIасан);

- диктантал хъвай (словарияб, тIасабищул, хIадурлъиялъул, берзул,гIинзул, эркенаб, творчествоялъулаб, баянгун).

Курс лъугIун хадуб кьолел хIасилал

Лъайкьеялъул федералияб пачалихъияб стандарталъул тIалабазда ва мурадазда рекъон аслияб школалда авар мацIалъул курс лъазабун хадуб цIалдохъаби гьал хадусел хIасилазде щола:

Напсиял хIасилал:

1. Авар мацI магIарулазул милиябгин маданияб бечелъи кколеблъи бичIчIи; инсанасул рухIияб бечелъи, гIакълу, пагьму, бажари цебетIезабиялъулъ рахьдал мацIалъ тIубалеб хъулухъ ва школалъулаб лъай щвезабиялъулъ гьелъул бугеб кIвар бичIчIи.

2. Авар мацIалъул эстетикияб бечелъи бичIчIи; рахьдал мацIалдехун цIуна-къараб, хIурматияб бербалагьи букIинаби, гьелдаса чIухIи, миллияб маданият хIисабалда авар мацIалъул бацIцIалъи цIуни; калам цебетIезабизе хIаракат бахъи.

3. Гьудулзабигун гъорлъ росун, тIаде-гъоркье рачIун рукIиналъул мурадалда, эркенго пикру ва рекIел асар загьир гьабизе, рагIабазул нахърателбечелъизаби ва грамматика тIадегIанаб даражаялда лъазаби; жиндирго каламалъе къимат кьезе бажари.

Метапредметиял хIасилал:

1. Калам цебетIезаби:

гIенеккун рагIараб жо цIи гьабун бицин (аудирование) ва цIали:

- кIалзул ва хъвавул формаялда бицараб жо данд рекъон кколеб хIалалъ бичIчIи;

- батIи-батIиял жанразул ва стилазул текстал батIи-батIияб къагIидаялъ щулаго цIализе лъай;

- батIи-батIиял жанразул ва стилазул текстазул хIасил гIенеккун данд рекъон кколеб хIалалъ бичIчIи;

- батIи-батIиял бакIаздаса (масала, газетаздаса, журналаздаса, радиоялдаса, телевидениялдаса, интернеталдаса) информация босизе бажари; баян (справка) кьолеб адабияталдаса, батIи-батIиял тайпабазул словараздаса эркенго пайда боси;

- цо чIванкъотIараб темаялда тIасан материал тартибалде лъеялъулги тIасабищиялъулги къагIидаби гъваридго лъазари; живго жиндаго чIун, айжинцаго информация балагьизе бажари; гIенеккун яги цIалун щварабинформация кьучIдасан хисизабун цIидасан гIуцIизеги, цIунизеги битIун кьезеги бажари;

- жидер стилистикиял хаслъабазде, хIасилалде ва пайда босарал мацIалъул алатазде балагьун, рицарал пикраби дандекквезе бажари;

Гаргади ва хъвадари:

- дарсида гьабизе кколеб хIалтIул тартиб ва мурад чIезабизеги, щварал хIасилазе къимат кьезеги, кIалзул ва хъвавул формаялда данд рекъон кколеб хIалалъ гьезул хIакъалъулъ бицинеги бажари;

-гIенеккун рагIараб яги цIалараб тексталъул хIасил цIи гьабун бицине бажари;

- батIи-батIиял тайпабазул, стилазул ва жанразул хъвавул ва кIалзул текстал гIуцIизе бажари;

- кIалзул ва хъвавул формаялда эркенго ва битIун жиндирго пикру рекъезабун сокIкIинеги, текст гIуцIиялъул нормаби цIунизеги, хIакъикъаталдехун, сверухъ тIабигIаталда кколел лъугьа-бахъиназдехун цIалараб, рагIараб ва бихьараб жоялдехун жиндирго бербалагьи загьир гьабизеги бажари;

- монологалъул ва диалогалъул батIи-батIиял тайпаби лъай (ай, цо лъугьа-бахъиналъул хIакъалъулъ, хадуб-цебе ккезабун, бицине; жиндирго пикру загьир гьабизе, мацIалъул ресаздалъун лъилниги-сундулниги хIакъалъулъ бицине, батIи-батIиял пикраби дандразе, гъира базабизе, цIехолдизе бажари);

- каламалъулъ жакъасеб авар литературияб мацIалъул битIунабиялъул, лексикиял, грамматикиял, стилистикиял аслиял нормаби дурусго цIуни; хъвадарулаго битIунхъваялъул ва пунктуациялъул аслиял къагIидаби дурусгоцIуни;

- каламалъул этикаялъул нормабиги цIунун, гара-чIвариялъулъ гIахьаллъизе бажари;

- кIалъалаго жиндирго каламалда хадуб халкквезеги гьелъие къимат кьезеги бажари; грамматикиял ва каламалъулал гъалатIал тIатинаризе ва ритIизаризе, гьединго жидерго текстазул хал гьабизе (ай редакторлъи гьабизе), ва гьел камиллъизаризе бажари;

- аудиториялда гIел бащадазда цеве кIудиял гьечIел докладалгун, лекциялгун ва рефераталгун кIалъазе бажари; накъиталъулъ (гара- чIвариялъулъ) гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизе, диалогалъулъ гIахьаллъизе, жиндирго пикру загьир гьабизе, гьелъие далил бачине бажари; батIи-батIиял пикраби рукIиналъе ва щибасул жиндирго хасаб пикру загьир гьабизе ихтияр букIиналъе мукIурлъи;

2. Школалда щвараб лъайги лъугьараб бажариги гIумруялъулъхIалтIизабизе бажари;

3. Цо кинаб бугониги тIадкъай цогидазда цадахъ тIубазабизе, дагIба-къецалъулъ гIахьаллъизе, кIвар бугел темабазда тIаса кIалъазе бажари;

Предметиял хIасилал:

1. МацIалъ тIубалеб аслияб хъулухъалъул, авар халкъалъул миллияб мацI хIисабалдаги Дагъистаналъул пачалихъияб мацI хIисабалдаги, авар, цез, гIанди миллатазе гIахьалаб мацI хIисабалдаги авар мацIалъул бугеб

кIваралъул, мацIалда ва маданияталда гьоркьоб бугеб бухьеналъул, инсанасул ва обществоялъул гIумруялъулъ рахьдал мацIалъул бугеб кIваралъул хIакъалъулъ бичIчIи;

2. Гуманитариял гIелмабазулъ рахьдал мацIалъ ккураб бакI ва лъаялъулъ гьелъул бугеб роль бичIчIи;

3. Рахьдал мацIалъул хIакъалъулъ гIелмияб лъаялъул аслу лъай; мацIалъул бутIабазда ва даражаязда гьоркьоб бугеб бухьен бичIчIи;

4. Лингвистикаялъул авалиял бичIчIиял лъай: лингвистика ва гьелъул аслиял бутIаби (разделал); мацI ва калам; каламалдалъун щулиябгьоркьоблъи, бухьен гьаби; кIалзул ва хъвавул калам; монолог, диалог ва гьезул тайпаби; ахIвал-хIалалъухъ балагьун, калам гьаби; бицунеб калам; гIелмияб, публицистияб, официалиябгин ишалъулаб стил, художествияб литератураялъул мацI; гIелмияб, публицистияб, официалиябгин ишалъулаб стилазул ва бицунеб каламалъул жанрал; каламалъул тайпаби (хабарияб, сипатияб ва пикрияб); текст ва тексталъул тайпаби; мацIалъул аслиял бутIаби, гьезул гIаламатал ва каламалъулъ хIалтIизариялъул хаслъаби;

5. Авар мацIалъул фразеология ва лексика, гьединго авар литературияб мацIалъул орфоэпиялъул, лексикаялъул, грамматикаялъул, орфографиялъул, пунктуациялъул аслиял нормабиги каламалъул этикаялъул нормабиги лъай; кIалзул ва хъвавул формаялда жиндирго пикру загьир гьабулаго, каламалъул практикаялъулъ гьездаса пайда боси;

6. МацIалъул грамматикиял категориял ва мацIалъул аслиял бутIаби ратIарахъизеги гьезул анализ гьабизеги лъай, каламалдалъун гьоркьоблъигьабулаго, гьел мацIалъул категориял ва бутIаби рекъараб бакIалда хIалтIизари;

7. РагIул батIи-батIияб тайпаялъул (ай фонетикияб, морфемияб, рагIи лъугьиналъулаб, лексикияб, морфологияб) анализги рагIабазул дандраялъул ва предложениялъул анализги гьаби; гIуцIиялде, аслиял гIаламатазде, тайпабазде, стилалде ва пасихIал рагIаби хIалтIизариялъухъ балагьун, тексталъул анализ гьаби;

8. Грамматикияб ва лексикияб синонималъул коммуникативиябгин эстетикиял ресал ричӀчӀи ва жиндирго каламалъулъ гьездаса пайда боси;

9. Рахьдал мацӀалъул эстетикияб хъулухъ ва, художествияб литератураялъул анализ гьабулаго, жинца загьир гьабураб пикруялъулэстетикияб рахъалъе къимат лъезе бажари.

Авар мацӀалъул курс лъазабиялъ щвезе ракӀалда ругел хӀасилал

Калам ва калам гьаби

ИчӀабилеб класс лъугӀарав цӀалдохъан ругьунлъула:

цоцазулгун гьоркьоблъи гьабулаго, монологалъул ва диалогалъул батӀи- батӀиял тайпабаздаса (лъилниги сундулниги хӀакъалъулъ хабар бицин, сипат-сурат гьаби, жиндирго пикру загьир гьаби) пайда босизе;

цоцазулгун гьоркьоблъи гьабулаго, каламалъул нормаби цӀунизе;

коммуникативияб мурад тӀубаялъул ва пайда босарал мацӀалъул алатал цоцада рекъонккеялъул рахъалъ монологияб ва диалогияб мисалияб каламалъе къимат кьезе;

цоцада кӀалъалаго, каламалъулъ кколел гӀунгутӀаби цереккунго нахъчӀвазе.

ИчӀабилеб класс лъугӀарав цӀалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

кӀудияб гуреб докладгун аудиториялда цеве вахъине; гӀемерал гӀадамалги ракӀарун, гьабулеб кӀалъаялъулъ жиндирго пикру ккун чӀезе;

коллективалъ гьоркьоб лъураб цо кинаб бугониги суалалда тӀасан кӀалъазе; жиндирго пикру кьучӀаб букӀин бихьизабизе, далил бачине; живго витӀарав вукӀиналда лъилниги ракӀ чӀезабизе;

цоцада кӀалъалаго, каламалъулъ кколел гӀунгутӀабазул аслияб гӀилла бичӀчӀизе ва гьелъие баян кьезе.

Калам хIалтIизаби

Каламалъул тайпаби. ГIенеккун рагIараб жо цIи гьабун бицин (аудирование)

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

гIенеккун рагIараб текст (тIубанго, ялъуни гьелъул аслияб хIасил, яги гьениса къваригIараб информация тIасабищун) цIи гьабун бицине; кьураб коммуникативияб масъалаялда рекъон кIалзул формаялда тексталъул хIасил хисизабичIого бицине;

тема, гьелъул коммуникативияб масъала ва аслияб пикру, художествияб, гIелмияб, публицистикияб, официалиябгин ишалъулаб текстал рициналъул логика бичIчIизе; гьезулъ бугеб аслияб ва тIаде жубараб информация лъазе, кIалзул формаялда гьелъие баян кьезе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

публицистикияб тексталъул якъинаб ва бахчараб информация бичIчIизе, кIалзул формаялда гьелъул анализ гьабизе.

ЦIали

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

цIаларал гIелмиял, публицистикиял, художествиял текстазул хIасилбичIчIизе; цоцазулгун гьоркьоблъи гьабулаго, гьединго мухIканго, къокъго, тIасабищун, планалъул ва тезисалъул формаялда гьеб хIасил цIи гьабун бицине;

коммуникативиял масъалазда рекъон лъазабун, лъай-хъвай гьабун ва тIасабищун цIалиялъул къагIидаби хIалтIизаризе;

гIаммго цебе лъураб информация бухьараб тексталдалъун бицине;

цIалул баян (справкаби) кьолел тIахьалгун ва цогидал информациялъулал источникалгун хIалтIиялъул къагIидабаздаса пайда босизе;

цо чIванкъотIараб темаялда хурхараб материал тIасабищизе ва тартибалде ккезабизе; тIасабищараб информациялъул анализ гьабизе ва цебе лъураб коммуникативияб масъалаялда рекъон гьелъие баян кьезе;

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

цIаларал батIи-батIиял стилазда ва жанразда хурхарал текстазулъ бугеб якъинаб ва бахчараб информация бичIчIизе, гьелъул анализ гьабизе, гьелъие къимат кьезе;

батIи-батIиял источниказдаса цо кинаб бугониги практикияб суалалдахурхараб информация босизе ва гьеб суал тIубаялъе гIоло жиндирго пикру загьир гьабизе.

Гаргади

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

цере лъурал мурадазда рекъон социалиялгин маданияталъул, рухIиялгин этикиял, рукIа-рахъиналъулал, цIалул темабазда тIасан монологияб ва диалогияб формаялда жиндирго пикру бицине;

цадахъ гьабулеб хIалтIул плananалъул, гьелъул мурадалъул, гьабулеб хIалтIи бутIабазде бикьиялъул хIакъалъулъ къокъго ва мухIканго пикру бицине;

батIи-батIиял источниказдаса цо кинаб бугониги темаялда хурхараб материал босизе, гьеб тартибалде лъезе ва гьелъул анализ гьабизе;

жакъасеб авар мацIалъул аслиял орфоэпиял, лексикиял, грамматикиялнормаби каламалъулъ цIунизе; стилистикалъул рахъалъ дандекколеб куцалдалаксикаялдаса ва фразеологиялдаса, гьединго каламалъул этикаялъул къагIидабаздаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

цоцазулгун гьоркьоблъи гьабулаго, батIи-батIиял стилазда ва жанразда хурхарал монологал ва диалогал гIуцIизе;

докладгун аудиториялда цеве кIалъазе;

цебе лъураб мурадалде щвеялде балагьун, бицунеб каламалъе къиматкьезе ва гьелъул анализ гьабизе.

Хъвадари

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

батIи-батIиял коммуникативиял мурадазде руссарал хъвавул монологал гIуцIизе (ай социалиялгин маданияталъул, рухIиялгин этикиял, рукIа-

рахъиналъулал, цIалул темабазда тIасан сочинениял, ахIвал-хIалазул хIакъалъулъ харбал, тезисал, отзывал, распискаби, доверенностал, гIарзаби хъвазе);

рагIараб яги цIалараб тексталъул хIасил мухIканго, къокъго, тIасабищун, гьединго планалъул ва тезисалъул формаялда бицине (хъван);

жакъасеб авар мацIалъул аслиял лексикиял, грамматикиял, орфографиял ва пунктуациялъулал нормаби хъвавулъ цIунизе; стилистикалъул рахъалъ дандекколеб куцалда лаксикаялдаса ва фразеологиялдаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

рецензиял ва рефераталхъвазе;

конспектал, тезисал ва аннотациял хъвазе;

резюме, ишалъулал кагътал, лъазариял хъвазе;

Текст

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

хIасилалъул ва гIуцIиялъул рахъалъ батIи-батIиял тайпабазул, стилазул, жанразул текстазул анализ гьабизе ва гьезие характеристика кьезе;

гIадатаб ва жубараб план, тезисал, схемаби, таблицаби хIисабалда тексталъул хIасилги кьун, гьеб текст хисизабизе;

батIи-батIиял тайпабазул, стилазул, жанразул текстал гIуцIизе ва гьездатIад хIалтIи гьабизе;

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

цIалулгин гIелмиял текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе.

МацIалъул функция

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

гара-чIвараялъулал, гIелмиял, публицистикиял, официалиялгин ишалъулал стилазул текстал, гьединго художествиял текстал практикияб къагIидаялъ цоцаздаса ратIарахъизе;

батIи-батIиял жанразул текстал ратIарахъизе ва гьезул анализ гьабизе;

батIи-батIиял стилазул, жанразул ва каламалъул тайпабазул текстал гIуцIизе;

батIи-батIияб мурад тIубазе гьабураб каламалъе къимат кьезе;

каламалъулъ кколел гIунгутIаби ритIизаризе, тексталда тIад хIалтIизе; кIудиял гурел информациялъулал лъазабиялгун ва цIалулгин гIелмияб темаялда тIасан докладгун гIел бащадазул аудиториялда цеве кIалъазе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

лексикиял, морфологиял, синтаксисиял алатал жиделъ хIалтIизариялъул хаслъабазухъги балагьун, гара-чIвариялъулал, гIелмиял, публицистикиял, официалиялгин ишалъулал стилазул текстал, гьединго художествияб адабияталъул текстал цоцаздаса ратIарахъизе ва гьезул анализ гьабизе;

батIи-батIиял стилазул ва жанразул текстал гIуцIизе; цIалулгин гIелмияб темаялда тIасан тIоритIулел бахIсазулъ гIахьаллъизе; резюме, ишалъулаб кагъат, официалиябгин ишалъулаб стилалъул лъазаби данде гьабизе; доклад, информациялъулаб кIудияб гьечIеб макъала (заметка), публицистикияб стилалъул пикрияб сочинение хIадуризе; каламалъул нормабиги цIунун, накъитазулъ, гара-чIвариязулъ, дагIба-къецазулъ гIахьаллъи гьабизе; рукIа- рахъиналъулал харбал, къисаби гIуцIизе, гьудул-гьалмагъзабазухъе,гIагарлъиялъухъе кагътал хъвазе;

ракI гъезабулеб яги ракI чIезабулеб каламгун гIел бащадазул аудиториялда цеве кIалъазе.

МацIалъул хIакъалъулъ гIаммаб баян

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

гIурус ва дагъистаналъул мацIазда гьоркьоб авар мацIалъ ккураб бакIги авар-гIанди-цIез миллатазда гьоркьоб авар мацIалъ тIубалебхъулухъги бихьизабизе;

литературияб мацIалдаги, гIадатияб мацIалдаги, диалектаздаги гьоркьоббугеб батIалъи чIезабизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

авар мацI цIуниялда ва цебетIезабиялда тIад хIалтIулел гIалимзабазе къимат кьезе.

Фонетика ва орфоэпия. Графика.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

рагIул фонетикияб анализ гьабизе;

авар литературияб мацIалъул аслиял орфоэпиял нормаби цIунизе;авар

мацIалъул гьаркьал хIарпаздалъун рихьизаризе;

словараздаса къваригIараб информация босизе ва жинца тIоритIулелбатIи-батIиял хIалтIабазулъ гьелдаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

лирикиял ва хабариял тестал пасихIго цIализе;

Морфемика ва рагIи лъугьин

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

рагIул магIнаяб, грамматикияб ва рагIи лъугьиналъулаб анализалъул кьучIалда рагIаби морфемазде рикьизе;

лъазарурал рагIи лъугьиналъул къагIидаби ратIа гьаризе;

битIунхъваялъул практикаялъулъ, гьединго рагIул грамматикияб валексикияб анализ гьабулаго, морфемикаялда тIасан щвараб лъаялдаса ва лъугьараб бажариялдаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

рагIи лъугьиналъул къагIидаби рихьизаризе;

морфемиял ва рагIи лъугьиналъул словараздаса къваригIараб информация босизе;

рагIул лексикаялъул магIнаялъе ва битIунхъваялъе баян кьолаго, гьебрагIи сундасан ва сундул кумекалдалъун лъугьун бугебали бихьизабизе.

Лексика ва фразеология.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

рагIул лексикияб анализ гьабизе (рагIул лексикияб магIна, рагIул цо ва гIемер магIна, рагIул битIараб ва хъвалсараб магIна, активияб ва пассивияб рагIи, гьединго рагIи хIалтIизе бегьулеб гIурхъи ва гьеб рагIул стилистика бихьизабизе);

тематикиял тIелазде рагIаби рикьизе;

ргIабазе антонимал, синонимал тIасарищизе;

фразеологиял сверелал ратIарахъизе;

загьир гьарурал пикрабазулъ (бицун, хъван) лексикиял нормаби цIунизе;

тексталъулъ предложениязда гьоркьоб бухьен гьабиялъул алат хIисабалдаги каламалъулъ кьучI гьечIеб такрарлъи битIизабиялъул алат хIисабалдаги синонимал хIалтIизаризе;

батIи-батIиял лексикиял (ай магIна баян гьабулел, синонимазул, антонимазул, фразеологиял ва гь.ц.) словараздаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

авар мацIалъул словарияб гIуцIи тIелазде бикьизе;

ргIул грамматикияб ва лексикияб магIнаялда гьоркьоб бугеб батIалъи далил бачун бихьизабизе;

батIи-батIиял омонимал ратIарахъизе лъазе;

ргIаби пасихIго ва жиндирго бакIалда хIалтIизариялъул рахъги хIисабалде босун, жив бетIергьанаб (ай жиндиргояб) ва чидар каламалъекъимат кьезе;

батIи-батIиял тайпабазул лексикиял словараздаса (ай магIна баян гьабулел, синонимазул, антонимазул, фразеологиял, басралъарал ргIабазул, батIияб мацIалдаса росарал ргIабазул ва цогидалги словараздаса) къваригIараб информация босизе.

Морфология

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

жалго жидедаго чIарал каламалъул бутIаби ва гьезул формаби, гьединго кумекалъулал каламалъул бутIаби ратIарахъизе;

ргIул грамматикияб анализ гьабизе;

жакъасеб авар литературияб мацIалъул нормабазда рекъон батIи-батIияб каламалъул бутIаялъул ргIабазул формаби хIалтIизаризе;

морфологиялда тIасан щвараб лъай ва лъугьараб бажари битIунхъваялъул практикаялъулъ хIалтIизабизе;

грамматикиял омонимал лъазаризе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

грамматикиял омонимал ратIарахъизе;

грамматикияб анализалъе словараздасан къваригIараб информация балагьизе.

Синтаксис

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

синтаксисалъул аслиял бутIабиги (рагIабазул дандрай ва предложение)гьезул тайпабиги рихьизаризе;

гIуцIиялъухъги, магIнаялъухъги, тIубалеб хъулухъалъухъги балагьун, рагIабазул дандраязул ва предложениязул анализ гьабизе;

жакъасеб авар литературияб мацIалъул нормабазда рекъон синтаксисалъул бутIаби каламалъулъ хIалтIизаризе;

синтаксисалда тIасан щвараб лъай ва лъугьараб бажари битIунхъваялъул практикаялъулъ хIалтIизабизе;

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

публицистияб ва художествияб каламалъулъ рекIелъе ртулел, рекIеласар гьарулел алатал ратIарахъизе лъазе ва гьезие къимат кьезе;

гIелмиял ва официалиялгин ишалъулал стилазул текстазулъ синтаксисиял гIуцIаби хIалтIизариялъул хаслъаби баян гьаризе;

жидер функционалиялгин стилистикиял качествазухъ балагьун, синтаксисиял гIуцIаби хIалтIизариялъул хаслъабазул анализ гьабизе.

БитIунхъвай: орфография ва пунктуация

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

хъвадарулаго орфографиялъул ва пунктуациялъул нормаби цIунизе;

рагIи битIун хъваялъул тIаса бищараб къагIида кIалзул формаялда (далилалги рачун) ва хъвавул формаялда (цо кинаб бугониги шартIияб гIаламаталъул кумекалдалъун) баян гьабизе;

орфографиял ва пунктуациялъулал гъалатIал тIатинаризе ва ритIизаризе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

каламалъулъ орфографиялъ ва пунктуациялъ тIубалеб хъулухъ бихьизабизе;

орфографиял словараздаса къваригIараб информация батIа гьабизе ва хъвадарулаго гьеб информациялдаса пайда
босизе.

МацI ва культура

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъан ругьунлъула:

кIалзул гьунаралъул асаразулъ, художествияб литератураялъулъ ва тарихиял текстазулъ миллиябгин культурияб компоненталъул магIнаялда хурхарал мацIалъул бутIаби тIатинаризе;

нилъер республикаялъул культура ва тарих лъикI лъазабизе, мацIлъазабиялъ рес кьолеблъи бихьизарулел мисалал рачине;

гIумруялъулъ хIажалъараб бакIалда авар каламалъул этикаялдаса пайда босизе.

ИчIабилеб класс лъугIарав цIалдохъанасе ругьунлъизе рес щола:

халкъалъул, ай авар мацIалда кIалъалеб миллаталъул мацIалда,
культураялда ва тарихалда гьоркьоб бугеб бухьеналъе цо-цо мисалалдалъун къимат (характеристика) кьезе;

авар каламалъул этикет гIурус ва цогидалги дагъистаналъул миллатазул каламалъул этикеталда дандекквезе ва гьелъул анализ гьабизе.

ЦIалул предметалъул аслияб гIуцIи

Цоцазулгун щулияб гьоркьоблъи (хурхен) гьабизе квербакъулебматериал

I. Калам ва калам гьаби.

1. Калам ва калам гьаби. Диалогияб ва монологияб калам. КIалзул вахъвавул калам. Монолог ва гьелъул тайпаби. Диалог ва гьелъул тайпаби.

2. КIалзул ва хъвавул каламалъул хаслъи бичIчIи; кIалзул ва хъвавул каламалъул рихьизарурал мисалазул анализ гьаби. Диалогияб ва монологияб калам цоцадаса батIа гьаби. Диалогияб ва монологияб каламалъул батIи-батIиял тайпаби хIалтIизаризе лъай. КIалъалев чиясул мурад ва гьев кIалъаялъул гIилла бичIчIи. Цоцазулгун гьоркьоблъи гьабулаго, каламалъул нормаби цIуни.

II. Калам хIалтIизаби.

1. Каламалъул аслиял тайпаби: гIенеккун рагIараб жо цIи гьабун бицин, гаргади, цIали, хъвадари. ГIенеккун рагIараб жо цIи гьабун бициналъул, гаргадиялъул, цIалиялъул, хъвадариялъул культура.

2. Каламалъул аслиял тайпаби гъваридго лъазари, ай гIенеккун рагIараб жо цIи гьабун бицинеги, гаргадизеги, цIализеги, хъвадаризеги щулаго лъазаби. ТIаде балагьун бихьараб яги гIенеккун рагIараб тексталъул аслияб ва тIаде жубараб информация дандрекъон кколеб куцалъ бичIчIи. ЦIалараб яги гIенеккун рагIараб тексталъул хIасил къокъго яги гIатIидго бицин. ЦIалиялъул аслиял къаг1идабиги *(лъазабиялъул, лъай-хъвай гьабиялъул ва тIасабищиялъул)* цIалул тIехьгун хIалтIиялъул къагIидабиги щулаго лъай. РагIараб яги цIалараб тексталъул хIасил мухIканго, къокъго, тIасабищун, гьединго планалъул ва тезисалъул формаялда бицин (хъван). Цебе лъураб мурадалда рекъон батIи-батIиял коммуникативиял мурадазде руссарал хъвавул ва кIалзул монологал, гьединго диалогал гIуцIи. Цо чIванкъотIараб темаялда хурхараб материал тIасабищи ва системаялде ккезаби; батIи- батIияб источникалдаса босараб информация хисизаби ва гьелъие къиматкьей.

III. Текст.

1. Каламалъул нигIмат хIисабалда текст, тексталъул аслиял гIаламатал (магIнаялъул рахъалъ тIубараб букIин, бутIабаздасан гIуцIараб букIин ва гьел бутIабазда гьаркьоб бухьен букIин). Тексталъул тема ва аслияб пикру. Тексталъулъ бугеб щибаб абзацалъул тема. Тексталъул бутIаби ва предложениял цоцалъ рухьарал къагIидаби. Абзац. Тексталъул тайпаби:

хабарияб, сипатияб ва пикрияб. Тексталъул гIуцIи. Тексталъул план, конспект (хъвараб къокъаб хIасил), аннотация (къокъаб куцалда хъвараб хIасил).

2. Тексталъул анализ: тексталъул тема чIезаби, ай тексталъулъ сундул хIакъалъулъ бицунеб бугебали бихьизаби; тексталъул аслияб пикру загьир гьаби; тексталда цIар лъей; тексталъул гIуцIи ва кинаб стилалъул гьеб текст кколебали бихьизаби. Текст магIнаял бутIабазде биххи ва план гIуцIи. Тексталъулъ предложениял цоцалъ рухьарал къагIидаби рихьизари. МацIалъул хаслъиялъул рахъалъ тексталъул анализ гьаби. БатIи-батIияб тайпаялъул, стилалъул ва жанраялъул текстал гIуцIи. Текст гIуцIиялъул нормаби цIуни (пикру гьабиялъулъ гIакълуялда дандеккей (рекъей) букIин, тексталъул бутIабазул тартиб букIин, гьел бутIаби цоцада рухьун рукIин,темаялда дандеккей ва гь.ц.) КIалзул ва хъвавул формаялда загьир гьабураб пикруялъе къимат кьей ва гьелда тIад хIалтIи.

IV. МацIалъул функционалиял тайпаби.

1. МацIалъул функционалиял тайпаби: кIалзулаб калам; функционалиял стилал: гIелмияб, публицистикияб, официалиябгин ишалъулаб ва гьезул аслиял хаслъаби; художествияб литератураялъул мацI.

Каламалъул гIелмияб *(отзыв, реферат, кIалъай, доклад, макъала,рецензия)*, публицистикияб *(кIалъай, макъала, интервью, очерк)*, официалиябгин ишалъулаб *(расписка, доверенность (вакиллъиялъул кагъат), гIарза, резюме)* ва гара-чIвариялъулаб *(хабар, гара-чIвари, накъит, дагIба (дагIба-къец))* стилазул аслиял жанрал.

2. Тексталъул стиль чIезаби. Социалиябгин маданияталда, рухIиябгин этикаялда, жамгIиябгин политикаялда, рукIа-рахъиналда хурхарал темабазда тIасан бицине лъай. БатIи-батIиял тайпабазул сочинениял хъвай; батIи- батIиял стилазул ва жанразул текстал гIуцIи: тезисал, конспектал, отзыв, реферат, кагъат, макъала, расписка, доверенность (вакиллъиялъул кагъат),гIарза, резюме.

МацI лъазабизе квербакъулеб материал

V. МацIалъул хIакъалъулъ гIаммал баянал

1. Обществоялъулъ ва инсанасул гIумруялъулъ мацIалъул бугеб кIвар. Авар мацI магIарулазул миллияб мацI ва Дагъистан республикаялъулпачалихъияб мацI ккей. Авар мацI бижи ва цебетIей. Жакъасеб рахьдал мацI хIалтIизабиялъул формаби: литературияб мацI, наречиял, диалектал, бакIалъулал сверелал, гIадатияб ва цо хасаб махщалида-пишачилъиялда хурхараб мацI (калам).

Авар мацI магIарул художествияб литератураялъул мацI ккей. Авар мацIалъул сипат-сурат гьабиялъулал ресал. МацIалъул гIелму хIисабалда лингвистика. Лингвистикаялъул аслиял бутIаби. Авар мацIалъул гIалимзабазул хIакъалъулъ къокъал баянал.

2. Обществоялъул гIумруялъулъ рахьдал мацIалъул бугеб кIвар бихьизаби. Литературияб мацIалдаги диалектаздаги, бакIалъулал сверелаздаги гьоркьоб бугеб батIалъи бичIчIи. Рахьдал мацIалъул берцинлъи, бечелъи ва пасихIлъи бичIчIи. Художествиял текстазулъ сипат-сурат гьабиялъулал ресал хIалтIизариялда хадуб халккей.

VI. Фонетика ва орфоэпия (битIун аби)

1. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда фонетика. МацIалъул бутIа хIисабалда гьаракь. Рагьарал гьаркьал. Рагьукъал гьаркьал. Лабиалиял гьаркьал. Геминатал. Каламалъулъ кколел рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиса-басиял. Слог. Ударение. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда орфоэпия. БитIун абиялъул къагIидаби. Орфоэпияб словарь.

2. Авар мацIалъе хасиятал рагьукъал гьаркьалги, геминаталги, лабиалиял гьаркьалги битIун абиялъул бажари жеги камил гьаби. РагIул фонетикияб разбор гьаби. РагIаби битIун аби. БитIун абиялъул рахъалъ жиндир ва чияр каламалъе къимат кьей. Жиндирго каламалъулъ фонетикагин орфоэпиялда тIасан щвараб лъаялдаса ва лъугьараб бажариялдаса пайда боси.

VII. Графика.

1. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда графика. Гьаркьида ва хIарпалда гьоркьоб бугеб бухьен. Хъвай-хъвагIаялъулъ геминатал ва лабиалиял гьаркьал рихьизари. Гьаракь [й] бихьизабулел къагIидаби.

2. РагIулъ гьаркьилаб ва хIарпазулаб гIуцIи дандекквезе бугеб бажари камил гьаби. Словараздаса къваригIараб информация балагьулаго, алфавиталдаса пайда боси.

VIII. РагIул гIуцIи (Морфемика) ва рагIи лъугьин.

1. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда морфемика. МацIалъул бищунгогьитIинаб магIнаялъулаб бутIа хIисабалда морфема. РагIул форма лъугьиналъул ва рагIи лъугьиналъул морфемаби. Суффикс рагIул форма лъугьиналъул ва рагIи лъугьиналъул морфема ккей. Ахир рагIул форма лъугьиналъул морфема ккей. Кьибил. Кьибил цоял рагIаби. Морфемабазулъ рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиса-басиял. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда рагIи лъугьин. РагIул аслияб ва хъвалсараб аслу. РагIи лъугьиналъул аслиял къагIидаби: суффиксазул кумекалдалъун, рагIаби журан, цо каламалъул бутIа цогиялъул бакIалда хIалтIизабун, метатония(рагIулъ ударение хисиялдалъун). РагIи лъугьиналъул ва морфемиял словарал.

2. Морфема мацIалъул бищунго гьитIинаб магIнаялъулаб бутIа кколеблъи бичIчIи. РагIул форма лъугьиналъулльги цIияб рагIи лъугьиналъулльги морфемабазул бугеб кIвар бичIчIи. РагIи лъугьиналъул аслиял къагIидаби рихьизари. Морфемикаялда вар рагIи лъугьиналда тIасан щвараб лъайги лъугьараб бажариги битIунхъваялъул практикаялъулъ хIалтIизаби. ЦIалиялда хурхарал батIи-батIиял масъалаби тIуразарулаго, рагIи лъугьиналъул ва морфемиял словараздаса пайда боси.

IX. Лексикология ва фразеология.

1. Лингвистикалъул бутIа хIисабалда лексикология. РагIи мацIалъул аслияб бутIа ккей. РагIул лексикияб магIна. Цо магIнаялъул ва гIемер магIнаялъул рагIаби. РагIул битIараб ва хъвалсараб магIна. Рахьдал

мацIалъул магIнавиял словарал. Синонимал. Антонимал. Омонимал. Синонимазул, антонимазул ва омонимазул словарал. Жиб бижиялъухъ балагьун, рахьдал мацIалъул лексика: рахьдал мацIалъулъ гIодосанго (церегоялдаса нахъе) ругелги цогидал мацIаздаса рачIаралги рагIаби. Жиб активияб ва пассивияб нахърателлъун букIиналде балагьун, рахьдал мацIалъул лексика. ЦIиял ва басралъарал рагIаби (неологизмаби, историзмаби, неологизмаби). Жиб хIалтIизабизе бегьулеб гIурхъиялде балагьун, рахьдал мацIалъул лексика. Киназго хIалтIизарулел рагIаби. Диалектиял (бакIалъулал) ва пишачилъиялъулал рагIаби. Лексикаялъулстилистиял кьерал.

Лингвистикалъул бутIа хIисабалда фразеология. Фразеологизмаби.

Фразеологизмаби хIисабалда кицаби; абиял; гъваридаб магIна бугеб, цо пикру бихьизабулеб къокъаб пасихIаб калам (ай афоризмаби) ва машгьурлъун арал (халкъалда гьоркьор тIоритIарал) рагIаби. Фразеологиял словарал. БатIи-батIиял тайпабазул лексикиял словарал ва рахьдал мацIалъул лексикияб бечелъи лъазабиялъулъ гьезул бугеб кIвар.

2. Жиб бижиялъухъги, активияб ва пассивияб нахърателлъун букIиналдеги, хIалтIизабизе бегьулеб гIурхъиялдеги балагьун, лексика батIа гьабизе бажари. БатIи-батIиял рагIаби каламалъулъ хIалтIизари. РагIи битIун, дурусго ва мухIканго хIалтIизабиялъухъ балагьун, жиндир ва чияр каламалъе къимат кьей. РагIул лексикияб разбор гьаби. БатIи-батIияб тайпаялъул лексикиял словараздаса къваригIараб информация балагьи ва батIи-батIиял хIалтIабазулъ гьелдаса пайда боси.

X. Морфология

1. Грамматикаялъул бутIа хIисабалда морфология. РагIабазул лексикиялгин грамматикиял разрядал хIисабалда каламалъул бутIаби. Авар мацIалъул каламалъул бутIаби.

Жалго жидедаго чIарал каламалъул бутIаби.

Предметияб цIар. Предложениялъулъ предметияб цIаралъ тIубалеб хъулухъ. Хасал ва гIаммал предметиял цIарал. Предметияб цIаралъул жинс.

Предметияб цIаралъул цолъул ва гIемерлъул форма. ГIемерлъул форма лъугьин. Предметияб цIаралъул гIадатал ва бакIалъул падежал. Падежазул свери.

Прилагательное. Предложениялъулъ прилагательноялъ тIубалеб хъулухъ. Дандекквеялъулаб ва тIокIлъиялъулаб даража бихьизабулел къагIидаби. Качествиял ва гьоркьоблъиялъулал прилагательноял. Прилагательноял жинсзде ва цолъул ва гIемерлъул формаялде хиси. Прилагательноял падежазде свериялъул хаслъи.

РикIкIен. ГIуцIиялъул рахъалъ рикIкIенал: гIадатал, журарал ва составиял. РикIкIеналъул разрядал: къадаралъул, цадахълъиялъул, тIолголъиялъул, гIага-шагарлъиялъул, бутIабазул, иргадул. РикIкIеналпадежазде свери.

ЦIарубакI. Гьумералъул цIарубакIал. Жибголъиялъул цIарубакIал. Ишараялъул цIарубакIал. Баяналъул цIарубакIал. Баянлъи гьечIел цIарубакIал. Суалиял цIарубакIал. ГьечIолъиялъул цIарубакIал. ЦIарубакIал падежазде свери.

Глагол. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал. Глаголияб цIар (масдар). Глаголалъул мурадияб форма (инфинитив). Рухьарал ва тIадчIарал глаголал. Иш халатбахъун лъугьунеб букIин бичIчIизабулел глаголал. Ишалъул такрарлъи бихьизабулел глаголал. Глолалъул гьабизабул форма (каузатив). Глаголалъул заманиял формаби: гьанже заман, араб ва бачIунеб заманазул гIадатал (синтетикиял) ва составиял (аналитикиял) формаби, гIахьалаб заман (констатив). Глаголалъул наклонениял. Хабарияб наклонение. ТIалабияб наклонение, гьелъул гьариялъулаб ва гьесизариялъул формаби. ШартIияб наклонение ва гьелъул анищалъул форма. Суалияб наклонение. Глаголазул буголъиялъул ва гьечIолъиялъул формаби. Каламалъул бутIабазулъ причастиялъ ва деепричастиялъ ккураб бакI.

Наречие. Наречиялъул разрядал. БакIалъул наречие. Ишалъул куцалъул наречие. Заманалъул наречие. Къадаралъул наречие. ГIилла-мурадалъул наречие.

Кумекалъулал каламалъул бутIаби.

Союзал. СокIкIиналъул ва нахърилълъиналъулал союзал. Частицаби. Частицабазул группаби. ХадурегIел. Междометия.

2. Грамматикияб магIнаялъухъ, морфологиял гIаламатазухъ ва предложениялъулъ тIубалеб синтаксисияб хъулухъалъухъ балагьун, каламалъул бутIаби лъазари. БатIи-батIияб каламалъул бутIаялъул морфологияб разбор гьаби. Авар литературияб мацIалъул морфологиял нормабазда рекъон батIи-батIиял каламалъул бутIабазул формабикаламалъулъ хIалтIизари.

Морфологиялда тIасан щвараб лъай ва лъугьараб бажари битIунхъваялъул практикаялъулъ хIалтIизаби.

XI. Синтаксис

1. Грамматикаялъул бутIа хIисабалда синтаксис. Синтаксисалъул аслиял бутIаби хIисабалда рагIабазул дандрай ва предложение. Синтаксисияб бутIа хIисабалда рагIабазул дандрай. РагIабазул дандраязул тайпаби: цIарулал, глаголиял ва наречиязулал. РагIабазул дандраязулъ рагIабазул бухьен. ГIадатаб предложение. ГIадатаб предложениялъулъ рагIабазул тартиб. Буголъиялъул (тасдикъ гьабиялъул) ва гьечIолъиялъул (инкар гьабиялъул) предложениял. Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде ва интонациялде балагьун, предложениязул тайпаби: хабариял, суалиял, тIалабиял ва ахIул. Предложениялъул грамматикияб (предикативияб) аслу. Предложениялъул бетIерал членал: подлежащее, сказуемое, битIараб дополнение ва гьел загьир гьариялъул къагIидаби. Сказуемоялъул тайпаби. Предложениялъул бетIерал гурел членал: хъвалсараб дополнение, определение, хIал ва гьел загьир гьариялъул къагIидаби. Цо составалъулаб (цо бетIераб член гъорлъ бугеб), кIиго составалъулаб (кIиго бетIераб член гъорлъ бугеб), лъабго составалъулаб (лъабго бетIераб член гъорлъ бугеб) предложениял. тIиритIарал (бетIерал ва бетIерал гурел членаздасан гIуцIарал) ва тIаритIичIел (гIицIго бетIерал членаздасан гIуцIарал) предложениял. ТIураралги тIурачIелги предложениял. ГIуцIиялъул рахъалъ гIадатаб

предложениялъул тайпаби: подлежащее гIаммаб, подлежащее букIунареб, битIараб дополнение гьечIеб (яги букIунареб), цIарлъовул. Предложениялъул тайпа цоял членал. ХитIаб, гьоркьор ккарал рагIаби ва предложениял. **У** ва **гуро** рагIабигун ва междометиялгун предложениял. РатIалъизаруралчленалгун предложениял. Журарал предложениял. Журарал сокIкIарал предложениял. Союзалгун ругел журарал сокIкIарал предложениял. Союзал гьечIел журарал предложениял. Журарал нахърилълъарал предложениял. Нахърилълъиналъул союзрагIабигун журарал нахърилълъарал прендложениял. Нахърилълъиналъул союзрагIаби гьечIого журарал нахърилълъарал предложениял. Цо чанго тIаджубарабгун бугел журарал нахърилълъарал предложениял.

Чияр калам бицунел къагIидаби. БитIараб ва хъвалсараб калам.

2. РагIабазул дандраязул ва батIи-батIияб тайпаялъул предложениязул синтаксисияб разбор гьаби. БатIи-батIиял синтаксисиял гIуцIабазул анализ гьаби ва гьел каламалъулъ битIун хIалтIизари. Синтаксисиял гIуцIаби битIун, пасихIго хIалтIизариялъул рахъги хIисабалде босун, жиндир ва чияр каламалъе къимат кьей. Синтаксисалда тIасан щвараб лъаялдасаги лъугьараб бажариялдасаги битIунхъваялъул практикаялъулъ пайда боси.

XII. БитIунхъвай: орфография ва пунктуация.

1. БитIунхъваялъул къагIидабазул система хIисабалда орфография. Орфограммаялъул хIакъалъулъ бичIчIи. **Ш, щ** хIарпазул битIунхъвай. **Ъ** ва **ь** хIарпазул битIунхъвай. Геминатал рихьизарулел хIарпазул битIунхъвай. Лабиалиял гьаркьал рихьизарулел хIарпазул битIунхъвай. Морфемабазулъ ругел рагьарал ва рагъукъал хIарпазул битIунхъвай. **Ё** ва **й** хIарпазул битIунхъвай. РагIулъ ругел морфемабазул битIунхъвай. Къадаралъул рикIкIеназул битIунхъвай. ГIурус мацIалдаса рачIарал рагIабазул битIунхъвай. РекIкIун, дефисал лъун, ратIатIун хъвай. Мухъалъулаб ва кIудияб хIарпалъул битIунхъвай. РагIаби рикьун роси. Орфографиял словараль. БитIунхъваялъул къагIидабазул система хIисабалда пунктуация. Лъалхъул ишараби ва гьез тIубалеб хъулухъ. Жалго цохIо ругел ва кIи-кIи

цадахъ ругел лъалхъул ишараби. Предложениялъул ахиралда лъалхъул ишараби. ГӀадатал предложениязулъ лъалхъул ишараби. Жураралпредложениязулъ лъалхъул ишараби. БитӀараб каламалъулъ, цитатазулъ, диалогалъулъ лъалхъул ишараби.

2. БитӀун хъвазеги лъалхъул ишараби лъезеги гъваридго лъазаби. Хъвавул каламалъулъ битӀунхъваялъул ва пунктуациялъул аслиял нормаби цӀуни. БитӀунхъваялъулал словараздаса пайда боси.

Тарихалда ва культураялда мацӀалъул бугеб бухьен тӀатинабизе кквербакъулеб материал.

XIII. МацӀ ва культура.

1. Халкъалъул маданияталда, тарихалда ва мацӀалда гьоркьоб бухьен.Авар каламалъул этикет.

2. Тарихиял текстазулъ, кӀалзул гьунаралъул асаразулъ ва художествияб адабияталъулъ миллиябгин маданияталъул магӀнаялъулал мацӀалъул бутӀаби ратӀа гьари, словаразул кумекалдалъун гьезул магӀна баян гьаби.ГӀумруялъулъ ва цӀалулъ авар каламалъул этикеталъул къагӀидабаздасапайда боси.

5 класс. Авар мац1.

№ п/п	Тема	Часы	Словарная работа	Наглядность	Повторение темы	Дата по плану	Дата по плану
1	Мац1 ва инсан . Раг1ул г1уц1и, к1ирекъарал х1арпал.	1	Бихxана, биччана, бакана, буссана, реч1ч1ана,	таблица,	Каламалъул бут1аби		
2	Каламалъул бут1аби Раг1абазул дандрай.	1	Ях1-намус, гара-ч1вари, рик1к1ад, Рик1к1ад, рук1к1ине,	таблица,	К1ирекъарал х1арпал Раг1абазул дандрай		
3	**Контролияб диктант Гъалат1азда т1ад х1алт1и.**	1		Диктантазул мажмуг1			
4	Предложение.Текст .	1	ч1ег1ерх1инч1, шур-шури,	таблица			
5	Абулеб жоялъул мурадалда балагьун , предложениеязул тайпаби. Ах1ул предложение.	1	Бихха-хочи, бихха-бичи, бихх-бихxи,	карточкаби	Предложение		
6	Предложениялъул членал. Предложениялъул бет1ерал членал. Подлежащее,	1	Бихxизаби, ихх, бихъ-бихъи, бихьа-лъай,	таблица, карточкаби	Суалияб предл.		
7	Сказуемое. Бит1араб дополнение.	1			Ах1ул предл.		
8	**Контролияб диктант Гъалат1азда т1ад х1алт1и.**	1		Диктантазул мажмуг1	Подлежащее Сказуемое..		
9	Предложениялъул бет1ерал гурел членал. Определение.	1	Цинбахъин, багь-багьи, багьизаби,	карточкаби	Бит1араб дополнение		
10	Хъвалсараб дополнение. Х1ал.	1	ч1вай-хъвей.		Определение.		
11	**Изложение «Оцолги къоркъолги х1акъалъулъ».**	1		Изложениязул мажмуг1.	Хъвалсраб дополнение.		
12	Т1ирит1арал ва т1ирит1ич1ел предложениял. Тайпа цоял членалгун предложениял.	1	ц1вак-ц1ваки, ц1ех-рех, ц1ик1к1инаби,	карточкаби	Х1алал.		
13	Хит1аб.Хит1абгун лъалхъул ишараби.	1	Рахxан, ххам, ххвел,		Т1ирит1ич1ел предложениял		
14	Г1адатаб предложениялъул разбор. Г1адаталги жураралги предложениял.	1	Ч1варкь-ч1варкьи, Баккари, бакк-бакки	таблица, карточкаби			
15	Бит1араб калам. Диалог. Синтаксис ва пунктуация такрар гьаби	1	Ч1ег1ерх1айван, ч1ах1и-ч1ах1иял,		Бит1араб калам Диалог.		
16	**Контролияб диктант Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	1		Диктантазул мажмуг1			
17	Фонетика . Рагьарал гьаркьал.. Рагьукъал гьаркьал.	1	Бихъ-бихъи,	таблица			
18	Лабиализял гьаркьал.ва геминатал. Графика . Алфавит.	1	Сайигъат, гьаркьидалъун, кисан,	таблица,	Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал		

19	Е, Ё, Ю, Я х1арпал. Ь ва Ъ. Слог ва раг1и бикьун боси. Ударение.	**1**	Лах1ч1ег1ераб, билбаг1араб, баг1арккараб,	таблица, карточкаби	Е, Ё, Ю, Я х1арпал. Ь ваЪ		
20	Фонетика ,графика ва орфография такрар гьаби. Раг1ул фонетикияб разбор.	**1**	Гьабсаг1ат, ч1ванкъот1ун,	таблица	Ударение.		
21	**Контролияб диктант** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**					
22	Раг1и ва раг1ул лексикияб маг1на. Цо маг1наялъул ва г1емер маг1наялъул раг1аби. Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на.	**1**	Пуруц1-рукьги, къебелъи, Ессарухъан, коч1охъан кьурдухъан, зурмихъан,	таблица, карточкаби	Фонетикияб разбор. Раг1ул маг1на.		
23	Омонимал.. Синонимал. Антонимал.	**1**	Гулла, х1илла, х1атта,	таблица,	Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на.		
24	Морфема –раг1ул бищун гьит1инаб маг1наяб бут1а. Раг1ул ахир ва аслу.	**1**	Ццин, ицц, ц1ц1е, ц1ц1ани,	таблица, карточкаби	Рихххизе бегьуларел раг1абазул дандраял.		
25	Раг1ул кьибил. Суффикс.	**1**			Раг1и хиси.		
26	Раг1ул кьибилалъулъ гьаркьазул хиси. Морфемика .Орфография такрар гьаби.	**1**	Хъухъанчед, зулмучаг1и,	таблица,	Раг1ул ахи рва аслу.		
27	**Контролияб диктант** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**		Диктантазул мажмуг1.			
28	Морфология . Предметияб ц1ар.	**1**	г1исинпихъ, шиша,	таблица	Раг1ул кьибил.		
29	Хасал ва г1аммал ц1арал. Предметияб ц1арул жинс. Предметияб ц1аралъул форма.	**1**	Даг1ба-раг1и, дал-дали, дандекквей,	карточкаби	Раг1ул кьибилалъулъ гьаркьазул хиси.		
30	Предметияб ц1ар такрар гьаби. **Сочинение «Их».**	**1**	Даран-базар, дару-сабаб, бет1ерч1вай, берреч1и, берккей,	таблица,	Рагьарал гьаркьал хиси.		
31	Глагол. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал. Глаголияб ц1ар.	**1**	Сук1-сук1и, руссун, цо-цоккун	таблица, карточкаби	Хасал ва г1аммал ц1арал		
32	Глаголалъул заманаби.	**1**	Рахъ-мухъ, х1ел-х1ели, хъвай-хъваг1ай,	таблица, карточкаби	Глагол		
33	Г1ахьалаб ва гьанже заманалъул глаголал. Глагол такрар гьаби.	**1**			Глаголияб ц1ар		
34	**Контролияб диктант «Туристасе насих1ат».** **Араб материал такрар гьаби.**	**1**	**Вилълъунаго, ц1ик1к1ун, фляга, г1исинпихъ, шиша,**	**Диктантазул мажмуг1**			

6 класс. Авар мац1.

№ п/п	Темы	Часы	Нагляд-ность	Цель урока	Дата по плану	Дата по факту
1.	Авар мац1алъул х1акъалъулъ къокъаб баян	1		1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. 6 кл. авар мац1гун лъай-хъвай гьаби		
2.	Лексика ва фразеология.	1		1. Лексикаялъул х1акъалъулъ баян такрар гьаби;		
3.	Киназго х1алт1изарулел рag1аби. Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1аби	1	Карточкаби.	1. Лит.мац1алъе баян кьезе; 2.Раг1ул аслияб маг1на бици.		
4.	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби. Ц1иял ва басралъарал раг1аби	1	карточкаби	1. Ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе цогидал мац1аздаса рач1арал раг1абигун; 2. Г1урус мац1алдаса рач1арал раг1абазул бит1ун -хъваялъул х1акъалъулъ бич1ч1и кьезе.		
5.	Фразеология. **Сочинение «Муг1рузда бет1ербахъи»**	1		1. Фразеологиялъул ва фразеологиял сверелазул х1акъалъулъ баян кьезе;		
6.	Раг1и лъугьин. Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугьин: суффиксазул кумекалдалъун	1	карточкаби	1. Сундул кумекалдалъун раг1и лъугьунеб бици; 2. Морфологияб къаг1идаялъ раг1и лъугьунеб куц бихьизаби;		
7.	К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан раг1аби лъугьин. Бак1алъул г1адамал рихьизарулаго, раг1ул кьибил хисиялдалъун	1	Карточкаби.	1. К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан лъугьарал раг1абазулгун бит1ун –хъваялъул лъай-хъвай гьаби; 2.Бак1алъул г1адамал рихьизарулаго, раг1ул кьолбол кинаб хиси кколеб бихьизаби:		
8.	Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби Журарал къокъ гьарурал раг1аби. **Раг1абазул диктант**	1		1. Каламалъул бут1аби такраргьари; 2. Каламалъул бут1абазул дандеккей; 3.Кинаб мац1алдаса нилъехъекъокъгьарурал раг1аби рач1арали бицине;		
9.	Калам цебет1езаби **Изложение. «Руз»**	1	Таблица, карточкаби.	1. Ц1алдохъабазул к1алзул вахъвавул к/ц		
10.	Морфология ва бит1унхъвай. Предметияб ц1ар.	1		1.Цебе малъараб материал такрар ва гъварид гьаби; 2. Падежалтакраргьари;		
11.	Бак1алъул падежал	1	Карточкаби.	1. Падежазул ахиразул бит1унхъвай малъи; Предметиял ц1арал падежазде сверизаризе угьун гьаризе;		
12.	Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма.	1		1.Пред.ц1ар такрар гьаби; 2.Пред.ц1аралъул г1емерлъул формаялъе г1аммаб баян кьезе;		

	Г1емерлъул формаялде предметияб ц1ар падежазде свери.			3.Г 1емерлъул формаялъул пр. ц1арал падежазде сверизе гъаризе ругьун гъаризе;		
13.	Предметияб ц1аралъул суффиксал	1		Предметиял ц1арал лугьизаризе х1алт1изарулел суффиксазе баян кьезе;		
14.	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай	1		1. Журарал пр. ц1арал кин лъугьунелали рихьизари; 2. Журарал пр. ц1аразул бит1унхъвай малъи:		
15.	**Контролияб диктант**	1	Диктантазул мажмуг1	1. Ц1алдохъабазул бит1ун хъваялъулаб ва пунктациялъулаб лъай щиб даражаялда бугебали хал гьаби.		
16.	Предметияб ц1аралъул морфологияб разбор. **Ругьун гьариялъул сочинение «Нижер класс».**	1		1. Морфологияб разбор гьабизе ругьун гьари; 2. К1алзул вахъвавул к/ц; Гьудул гьалмагълъиялде рокьи ц1ик1к1инаби. 3. Диктанталъул анализ гьаби.		
17.	Прилагательное	1		1. Прилагательное к/б х1исабалде г1аммаб баян кьезе; 2. Пр. членал такрар гьари		
18.	Качествиял прилагательноял Гьоркьоблъиялъулал прилагательноял	1		1.Качествиял прилагательнозе баян кьезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц Качествиялги гьоркьоблъиялъулалги прил. Гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби;		
19.	Прилагательноял лъугьунеб куц. Предметияб ц1арлъун лъугьарал прилагательноял падежазде свери.	1	Таблица, карточкаби.	1.Авар мац1алда прилаг. лъугьунел къаг1идабазулгун лъай-хъвайгьаби; 2.Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулаб лъай щиб даражаялда бугебали хал гьаби;		
20.	Прилагательноялъул разбор. **Сочинение «Нижер хъизан».**	1		1.Прилогательноялъул разбор гьабизе ругьун гьари; 2. Эбел-инсуде яцал вацазде бугеб рокьи ц1ик1инаби		
21.	Рик1к1ен. Рик1к1еналъул г1уц1и. **Раг1абазул диктант**	1		1.Рик1к1еналъул х1акъалъулъ баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул лъай борхизаби; 3. Рик1к1еналъул г1уц1иялъул х1акъалъулъ баян кьей.		
22.	Рик1к1еналъул разрядал	1		1. Рик1к1еназул разрядазулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе; 2. К1алзул вахъвавул к/ц		
23.	Иргадул рик1к1ен Рик1к1еналъул бит1унхъвай	1	Таблица	1. Иргадул рик1к1ен кин лъугьунебали бихьизаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц		
24.	Рик1к1енал падежазде свери Рик1к1еналъул морфологияб разбор. **Раг1абазул диктант**	1		1. Рик1к1енал падежазде сверизе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъаби рик1к1еналъул морфологияб разбор гьабизе ругьун гьари;		
25.	Ц1арубак1. Ц1арубак1азул маг1на. Ц1арубак1азул разрядал Ц1арубак1ал падежазде свери	1	Таблица, карточкаби.	1. Ц1арубак1алъе к/б х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 2.Ц1арубак1алгун предложениял г1уц1изе ругьун гьари; 3.Ц1алдохъабазул ц1арубак1азул разрядалгун лъай-хъвайгьаби;		
26.	Ц1арубак1азул бит1унхъвай Ц1арубак1азул морфологияб разбор.	1	Карточкаби.	1. Ц1арубак1 такраргьаби; 2. Ц1арубак1азул бит1унхъвай малъи; 3.Морфологияб разбоаралъул тартиб лъай;		
27.	Причастиялъул маг1на Причастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1	Карточкаби.	1.Причастиялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Причастиялдагиприлагательноял-дагигьоркьоббугеб бат1алъи бихьизаби.		

28.	Предложениялда жаниб причастие. **Раг1абазул диктант**	1		1. Причастие такрар гьаби; 2. Предложениялъул членал такрар гьари.		
29.	Причастияб сверел	1	Таблица	1. Причастияб сверелалъе баян кьезе; 2. Калам цебет1езаби		
30.	Причастиялъул заманаби Причастие падежазде свери Причастиялъул разбор	1	Карточкаби.	1. Заманаби такрар гьари; 2. Причастие такрар гьаби; Причастие падежазде сверизе ругьун гьари;		
31.	Деепричастие. Деепричастие глаголалъул хасаб форма Деепричастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1		1.Деепричастиялъе баян кьезе; 2. Деепричастие глаголалъул хасаб форма бук1ин бици;		
32.	Предложениялда жаниб деепричастие Деепричастиялъул заманаби	1		1.Предложениязулъ деепричастие батизе лъазе 2.Деепричастие заманабазде хисизе лъазе;		
33.	Деепричастияб сверел	1		1. Деепричастияб сверелалъе бич1ч1и кьезе; 2. Калам цебет1езаби		
34.	**Контролияб диктант. «Бобр»**	1	Диктант. мажмуг1.	**1.** Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борцине.		

Авар мац1. 7 класс.

№ п/п	Темы уроков	Часы	Словарная работа	Наглядность	Повторение темы	Дата по плану	Дата по факту
1.	Предложение. Раг1и лъугьин.	**1**	ч1варкь-ч1варкьи,			05.09.	
2.	Морфология.	**1**	Коч1охъан, ессарухъан,	Карточкаби,	Предложение.	12.09.	
3.	***Контролияб диктант*** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**		Диктантазул мажмуг1		19.09.	
4.	Глаголалъул авалияб форма – инфинитив.	**1**	Гьабигьан, богогьан,	Карточкаби,	Морфология.	26.09.	
5.	«Гьабизе» - кумекалъул глагол.	**1**	Зулмучаг1и, ражипер,	Таблица,	Гл. мурадияб форма – инфинитив.	03.10.	
6.	Журарал глаголал. Составиял глаголал	**1**	Г1ужрукъ, оцх1ут1, хинк1бахъ,	Таблица, карточкаби	«Гьабизе» - кумекалъул глагол.	10.10.	
7.	Гьанже заманалъул составиял глаголал	**1**	Баг1аргьоло, Харицел,	Карточкаби,	Журарал глаголал.	17.10.	
8.	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал.	**1**	Квердаххел, щакъит1ел,	Таблица,	Составиял глаголал	24.10.	
9.	Араб заманалъул составияб глагол.	**1**	Бет1ербахъи, билбаг1араб,	Таблица,	Гьанже заман. составиял глаголал	07.11.	
10.	Глаголалъул такрарлъиялъул форма. Г1инзул глагол.	**1**	Лъимх1алаб к1ит1алаяб,	Таблица, карточкаби	Бач1унеб заман. составиял глаголал.	14.11.	
11.	***Контролияб диктант*** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**	Къолден, маххул т1агъур,	Диктантазул мажмуг1.		21.11.	

12.	Хабарияб наклонение. Т1алабияб наклонение.	**1**	Лъабг1ин, к1ич1ван,	Карточкаби,	Глаголалъул такрарлъиялъул форма.	28.11.	
13.	Т1алабияб наклонениялъул гьеч1олъиялъул форма.	**1**	Баг1армесед, г1урччинхер, хъах1микки,	Таблица,	Т1алабияб наклонение.	05.12.	
14.	Т1алабияб наклонениялъул гьариялъул форма. Т1алабияб наклонениялъул гьесизариялъул форма.	**1**	Хур – хер, г1анк1у – х1елеко, боц1и – панз,	Таблица, карточкаби	Т1алаб. накл. гьеч1олъиялъул форма.	12.12.	
15.	Шарт1ияб наклонение. Шарт1ияб накл. гьеч1олъиялъул форма.	**1**	К1алагъоркье, чехьат1аде,	Таблица, карточкаби	Хабарияб наклонение	26.12.	
16.	***Изложение***	**1**		Изложениязул мажмуг1		09. 01.	
17.	Шарт1ияб наклонениялъул анищалзулаб форма.	**1**	Билигъуд, цидурукъ, бакъанимех,	Таблица, карточкаби	Шарт1ияб накл. гьеч1олъиялъул форма.	16. 01.	
18.	Суалияб наклонение. Глаголалъул бит1унхъвай. Глаголалъул разбор.	**1**	х1амизаз,	Таблица,	Шарт1ияб наклэ анищалзулаб форма.	23.01.	
19.	***Контролияб диктант*** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**	Шляпаялъ, гьагъал,	Диктантазул мажмуг1		30.01.	
20.	Наречие. Наречиялъул разрядал. Наречие лъугьин.	**1**	Лах1ч1ег1ераб, г1азухъах1аб, рахьхъах1аб,	Таблица,	Суалияб наклонение.	06. 02.	
21.	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал.	**1**	Бич1ч1изе, реч1ч1изе,	Карточкаби,	Наречиялъул разрядал.	13. 02.	
22.	Предмметияб ц1аралъул цо-цо падежияб форма наречиязде свери.	**1**	Биччизе, бихизе, махх, раххан,	Карточкаби,	Наречие.	20.02.	
23.	***Контролияб диктант*** **Гъалат1азда т1ад х1алт1и**	**1**	Микробал, ургьи-ре, портфелалъур,	Диктантазул мажмуг1		27. 02.	
24.	Наречиязул бит1унхъвай. Наречиялъул разбор.	**1**	Свер-сверулаго,		Наречиязул жинс.г1аламатал	05. 03.	
25.	Союзал ва гьезул к1вар. Сок1к1иналъул союзал.	**1**	Ххвел, ххине, ххезе, буххизе,	Таблица,	Наречиязул бит1унхъвай.	12. 03.	
26.	Нахърилълъиналъул союзал. Союзазул бит1унхъвай.	**1**				19.04.	
27.	**Сочинение**	**1**				02.04.	
28.	Частицаби. Частицабазул группаби.	**1**	Ч1арай, т1егьай, куцай,	Таблица, карточкаби	Союзал.	09.04.	
29.	Частицабазул бит1унхъвай.	**1**	Рак1бакъвай, рекъей, буссин,	таблица		16.05.	
30.	Хадурег1ел. Хадурег1елазул бит1унхъвай.	**1**	Аварг1ор, Ч1ег1ерг1ор,	Таблица, карточкаби	Частицаби.	23.04.	
31.	Междометие. Междометиязул бит1унхъвай.	**1**	Вуц1ц1и, гара-ч1вари,	таблица	Хадурег1елазул бит1унхъвай.	07.05.	

32.	Предложение такрар гьаби. Рагlи лъугьин такрар гьаби.	1	Рессарухъаби, ругъухъаби,	Таблица, карточкаби		14.05.	
33.	***Контролияб диктант*** **Гъалатlазда тlад хlалтlи**	1				21.05	
34.	Морфология такрар гьаби.	1	Рахъ-рахъалъ, рахъ-мухъ, ракlчучи,	карточкаби	Рагlи лъугьин.	28.05	

Авар мацl 8 класс

№ п/п	Дарсил тема	Сагlтазул къадар	Дарсил мурад	Рокъобе хlалтlи	Программаялъула б къо-моцl	Хlужжаялъулаб къо-моцl
1	**7** кл. малъараб материал такрар гьаби. Фонетика. Лексика ва фразеология	1	1.Фонетика такрар гьабизе; 2. Рагlи цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикьун, боси ракlалде щвезаби; 3. Е, Ё, Ю Я хlарпал цо гьаракь бихьизабизеги кlиго гьаракь бихьизабизеги хlалтlизарулел рагlаби ракlалде щвезаби 4. Лексикаялъул ва фразеологиялъул хlакъалъулъ бичlчlи кьей; 5. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§ 1 гьум. 3 § 2 гьум. 4		
2	Рагlул гlуцlи ва рагlи лъугьин Морфология Рагlабазул диктант	1	1. Суффиксаздалъун, кlиго рагlи, яги кlиго кьибил жубаялдалъун рагlаби лъугьинари камил гьабе; 2. Журарал рагlаби кlалзул ва хъвавул каламалъулъ битlун хlалтlизаризе ругьун гьари 3. Каламалъул бутlабазул, гьезул формабазул, гьел лъугьиналъе ругел ресал ракlалде щвезари; 4. Цlалдохъабазул кlалзул ва хъвавул калам цебетlезаби	§3 хl. 10 гьум. 5 §4 хl. 12 гьум.5 (лъ.)		
3	Синтаксис ва пунктуация Предложениялдаса рагlабазул дандраялъул батlалъи	1	1. Предложениялдаса рагlабазул дандраялъул батlалъи бичlчlизаби; 2. Рагlабазул дандраяздаса предложениял гlуцlизе ругьун гьари	§ 5 гьум. 7-11		

4	Раг1абазул дандраязулъги предложениязулъги раг1абазул бухьен. Раг1абазул дандраязулъ ва предложениязулъ раг1абазул тартиб Логикияб ударение	1	1. Раг1абазул бухьеналъул х1акъалъулъ бици; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 3. Раг1абазул дандраял раг1абазул цо ч1араб тартибалда лъезе ругьун гьари; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 5. Логикияб ударениялъе г1аммаб баян кьезе; 6. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 6 гьум. 12-14 § 7 гьум. 15-16 § 8 гьум.17		
5	Предложение Хабарияв, суалияв ва т1алабияв предложениял. Ах1ул предложение	1	1.Предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 3. Хабарияв,суалияв, т1алабияв предложениязул х1акъалъулъ баян кьей; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3-6 предложение г1уц1изе § 9 гьум. 18-21		
6	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	1.Т1ирит1аралги т1ирит1ич1елги предложениязда гьоркьоб бат1алъи бихьизабизе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 10 гьум. 22-24		
7	Диктант	1	1. Т1абиг1аталъул хиса-баси кинаб бугебали ц1алдохъабазда бихьизе лъай; 2. Т1абиг1ат ц1унизе ва гьелде рокьи жеги ц1ик1к1инаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби			
8	Предложениялъул бет1ерал членал. Подлежащее Сказуемое. Раг1абазул диктант Г1адатаб глаголияб сказуемое	1	1. Предложениялъул бет1ерал членазе г1аммаб баян кьезе; 2.Подлежащее бет1ераб член бук1ин бич1ч1изаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 4. Сказуемоялъе бет1ераб член х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 5.Г1адатаб глаголияб сказуемоялъе г1аммаб баян кьезе;	§ 11 х1 46, гьум. 26 §12 гьум. 26-27 § 14 х1 5 гьум. 29		
9	Ц1арулаб составияб сказуемое Глаголияб составияб сказуемое	1	1. Ц1арулаб составияб сказуемоялъул г1уц1иялъул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 3. Глаголияб составияб сказуемоялъул г1уц1иялъул бицине; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 14 х1 55 гьум. 33 § 15 х1 64 гьум 34		
10	Бит1араб дополнение «Чанахъабазул гамач1» Калам цебет1езаби	1	1. Бит1араб дополнениялъе баян кьей; 2. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§16 х1 69 гьум. 36 Изложениялъе х1адуризе		

11	Предложениялъул бет1ерал гурел членал Определение Цадахълъел	1	1.Предложениялъул бет1ерал гурел членазе бич1ч1и кьезе; 2. Определениялъул х1акъалъулъ баян кьей; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 1.Цадахълъелалъе баян кьей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 17 х1 73 гьум. 40 §18 х1. 77 гьум. 43		
12	Хъвалсараб дополнение	1	1.Хъвалсараб дополнениялъе баян кьей; 2.Предложениязда жанир хъвалсараб дополнение батизе ц1алдохъаби ругьун гьари	§19 х1 82 гьум. 45		
13	Х1алал Бак1лъун бугеб х1ал Заманалъун бугеб х1ал	1	1.Х1алалъе г1аммаб баян кьезе; 2. Пред. членал такрар гьари; 3. Бак1лъун бугеб х1алалъе баян кьезе; 4. Заманлъун бугеб х1алалъе авалияб баян 5. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби кьезе;	§ 20 гьум. 46-47 § 21 х1 88 гьум. 48		
14	Ишалъул куцлъун бугеб х1ал Г1илла-мурадлъун бугеб х1ал Хасел. Калам цебет1езаби	1	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 2.Ишалъул куцлъун бугеб х1алалъул цогидал х1алаздаса бугеб бат1алъи бихьизаби; 3.Х1алал такрар гьари; 4. Г1илла-мурадлъун бугеб х1алалъе бич1ч1и кьезе; 5. Хасалил т1абиг1аталде рокьи ц1ик1к1инаби; 6. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 22 гьум. 48-49 § 23 гьум. 50 § 24 х1 99 гьум.51 Сочинениялъе х1адуризе		
15	Г1адатал предложениязул тайпаби. Подлежащее баянлъич1еб предложение Подлежащее гьеч1еб предложение Бит1араб дополнение гьеч1еб предложение	1	1.Подлежащее баянлъич1еб предложениялъе авалияб бич1ч1и кьезе; 2.Подлежащее гьеч1еб предложениялъе баян кьезе; 3. Бит1араб дополнение гьеч1еб предложениялъе баян кьезе; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 25 гьум. 51-52 § 26 гьум.52 § 27 гьум. 53		
16	Контролияб диктант. Х1амид	1	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
17	Ц1арлъовул предложение. Диктанталъул анализ	1	1. Ц1арлъовул предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§28 х1. 104 гьум. 54		

18	Т1убараб ва т1убач1еб предложение Т1убараб ва т1убач1еб предложение	1	1.Т1убач1ебги т1убарабги предложениялда гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§29 гьум. 55 Диалог г1ц1изе		
19	<u>Предложениялъул тайпа цоял членал</u> Тайпа цоял членалгун союзал	1	1. Предложениялъул тайпа цоял членазе баян кьезе; 2. Сок1к1иналъул союзал х1алт1изаризе ругьун гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 30 х1. 114 гьум.58 §31 гьум.59-60		
20	Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби	1	1.Предложениялда жанир тайпа цоял членал лъалхъул ишарабиги лъун, рат1а гьаризе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 32 гьум. 60-61		
21	Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амлъул раг1аби Обращение_	1	1. Г1амлъул раг1абазе баян кьезе; 2. Обращениялъе г1аммаб баян кьезе; 3. Предложениялда жаниб обращение бат1а гьабизе ругьун гьари 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 33 гьум.62-64 §34 х1. 135 гьум. 68		
22	Гьоркьор кколел раг1аби ва предложениял Раг1аби -предложениял У ва Гуро. Междометиял раг1аби предложениял.	1	1. Гьоркьор колел раг1абазул ва предложениязул х1акъалъул бич1ч1и кьей; 2.У ва Гуро раг1абазе аслияб бич1ч1и кьезе; 3. Междометиязе мисалал рачи; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 35 гьум. 69-71 § 35 х1. 147 гьум. 72 § 36 х1. 149 гьум. 74		
23	Калам цебет1езаби.Сали-Сулейманица ц1иркъ къезабураб куц. Изложение	1	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол г1амалалъе къимат кьей	Малъараб материал такрар гьабизе		
24	<u>Рат1алъизарурал членалгун предложениял</u> Бат1алъизабураб определение	1	1.Рат1алъизарурал членазе бич1ч1и кьезе; 2.Бат1алъизабураб определениялъе г1аммаб баян кьезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 37 х1. 151 гьум. 75		
25	Бат1алъизабураб цадахълъел	1	1.Бат1алъизабураб цадахълъелалъе авалияб баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§38 гьум. 85		
26	Рат1алъизарурал х1алал Рат1алъизарурал х1алал	1	1.Х1алал такрар гьари; 2.Рат1алъизарурал х1алазе бич1ч1и кьей; 3.Х1алал такрар гьари; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 39 гьум. 79-80 х1. 163 гьум. 80		

27	Рат1алъизарурал членазда цадахъ хасал раг1аби	1	1.Рат1алъизарурал членазда цадахъ хасал раг1абазул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 40 гьум. 81		
28	Диктант	1	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
29	Чияр калам бицунел къаг1идаби. Бит1араб ва хъвалсараб калам Бит1араб каламгун предложениял. Гьенир лъалхъул ишараби	1	1.Бит1араб каламалъе авалияб бич1ч1и кьезе; 2.Лъалхъул ишараби лъезе малъи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§41 гьум. 82-85		
30	Диалог. Раг1абазул диктант	1	1.Диалогалъе бич1ч1и кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 42 гьум. 87 Диалог г1уц1изе		
31	Хъвалсараб каламгун предложениял. Бит1араб калам хъвалсаралдалъун хиси	1	1.Хъвалсараб каламалъе баян кьезе; 2.Бит1араб калам такрар гьабизе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 43 гьум. 88-89		
32	Цитатал ва гьенир лъалхъул ишараби	1	1. Цитатазе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 44 гьум. 90-91		
33	Предложениялъул членал. Такрар гьари Предложениялъул тайпаби такрар гьари	1	1. Предложениялъул членал такрар гьари; 2. Предложениялъул тайпаби такрар гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Предложени-ялъул членал такрар гьари 10 предложение г1уц1изе		
34	Контролияб диктант	1	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби		
35	Х1асил гьабиялъул дарс	1	1. 8 классалда малъараб материал такрар гьаби			

Авар мац1 9 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1азул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаялъулаб къо-моц1	Х1ужжаялъулаб къо-моц1
1	Жубараб предложение. Г1аммаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Жубараб предложениялъе баян кьезе; 2.Пр. членал такрар гьари; 3. Калам ц1ебет1езаби	Гьум. 99-100		
2	Союзалгун ругел	1	Ц1ияб дарс	1.ЖСП г1аммаб баян кьезе;	§ 45		

	журарал ва союзал гьеч1ел журарал предложениял		малъи	2. Калам ц1ебет1езаби	гьум. 102-105		
3	Союзал гьеч1ел журарал предложениязулъ запятая ва т1анк1гун запятая	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзал гьеч1ел журарал предложениязулъ запятая ва т1анк1гун запятая лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 47 гьум. 109		
4	Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ к1ит1анк1 Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ тире	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ к1ит1анк1 лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари 2. Союз гьеч1еб жубараб предложениялъулъ тире лъезе ругьун гьари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 48 ,49 х1. 186 (лъ.)		
5	Журарал нахърилълъарал предложениял. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. ЖНП г1аммаб баян кьезе; 2. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъай-хъвай гьаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 50 гьум. 115-117		
6	Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП-ялъулъ лъалхъул ишараби Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНПялъулъ лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругьун гьари ; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51, гьум. 117 х1. 192 гьум. 118		
7	Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого ЖНП баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 гьум. 119		
8	Подлежащеелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Подлежащеелъун т1аджубараб предложение баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 53 х1. 198 гьум. 120-122		

9	Гъудулзаби . Контролияб диктант		Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби		
10	дополнениелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб дополнениелъун т1аджубараб предложение бат1а гьабизе ц1алдохъаби ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 55 х1. 203 гьум. 126		
11	Определениелъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Определениелъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 56 гьум. 127-128 х1. 208 гьум. 129		
12	Х1аллъун т1аджураралгун ругел ЖНП. Ишалъул куцлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ишалъул куцлъун т1аджубараб предложениялъе баян кьезе; 2. Текстазулъ суалал кьун, гьел рат1а гьаризе ругьун гьари	§ 57, х1. 210 гьум. 132		
13	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 63 гьум. 141-143		
14	Бит1араб каламгун предложениял. Гьенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб каламалъул х1акъалъулъ баян кьезе ва лъалхъул ишараби лъезе ругьун гьари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 41 гьум. 82-85		
15	Хъвалсараб каламгун предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб каламгун предложениял г1уц1изе малъи; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 43 гьум. 88-89		
16	Милъиршаби. Контролияб диктант	1	Х1асил гьаби	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гьаби		
17	Х1асил гьабиялъул дарс	1	Х1асил гьаби	1. 9 классалда малъараб материалалъул х1асил гьаби			